

КОНЦЕПЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ІНЖИНІРИНГУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ

Успішна діяльність підприємств потребує запровадження та створення стратегічних проектів та інформаційної підтримки, які будуть забезпечувати підвищення ефективності діяльності та вартості бізнесу. Для цього можуть бути використані абсолютні різноманітні способи, ідеї, моделі, які повинні виступати дієвим та ефективним засобом для планування та прогнозування стратегічних дій.

Одним з дієвих варіантів побудови дієвої системи бухгалтерського обліку на підприємстві є бухгалтерський інжиніринг. Це поняття досить нове, з'явилося воно лише на порозі поточного століття і ефективно себе зарекомендувало в розвинутих країнах. *Інжиніринг* – це набір прийомів та методів, які підприємство використовує для проектування своєї діяльності. В свою чергу *бухгалтерський інжиніринг* передбачає послуги з розробки нових та доречних для підприємства заходів, пов'язаних з удосконаленням бухгалтерського обліку, впровадженням нового обліково–аналітичного забезпечення. Такі послуги надаються на основі укладання договору між замовником та консультантом(виконавцем).

Бухгалтерський інжиніринг передбачає творчий підхід до удосконалення фінансового обліку, тобто застосування таких заходів та методів, згідно яких підприємство оснащено необхідною інформацією для прийняття раціональних управлінських рішень.

Передумовами розвитку бухгалтерського інжинірингу можна вважати:

- новий погляд на облікові знання, а саме облік і управління резервною системою, ризиками, інтелектуальним капіталом;
- комп'ютеризація облікових процесів.

Основною характерною ознакою бухгалтерського інжинірингу є застосування незвичайних, специфічних інструментів. Початком існування бухгалтерського інжинірингу можна вважати застосування автоматизованих нульових балансів у 70–ті роки ХХ ст. автоматизованих нульових балансів. На сьогоднішній день фахівці нараховують біля сотні видів інструментів бухгалтерського інжинірингу.

У сфері бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту були створені інжинірингові методології:

- інжинірингова теорія бухгалтерського обліку (В.І. Ткач, М.В. Шумейко), в основу якої лягає виділення наступних елементів: 1) предмет (майно, елементи затрат, джерела і статті калькуляції); 2) система об'єктів (чисті активи та чисті пасиви); 3) інжиніринговий метод обліку (система похідних балансових звітів в різних оцінках);

- нульові балансові звіти (німецька балансова школа) передбачають реальну або гіпотетичну реалізацію активів та задоволення зобов'язань. Завдяки таким балансам є можливість виявлення маніпуляцій та шахрайства. Така практика застосовується у західній Європі і передбачає сумлінну перевірку аудиторів підприємств та складання так званих «нульових балансів», без попереднього огляду яких жоден інвестор не буде вкладати капітал в підприємство;

— ситуаційно— матрична бухгалтерія (Д. Сортер, І.О. Кольвах) дозволяє трансформувати не тільки будь— який обліковий регістр, будь— яку форму звіту у відповідні їм регістри і форми, прийняті в інших країнах, але і проводити відповідні трансформації з одного способу в інший, включаючи зміну методів оцінки, методів амортизації, перегрупування об'єктів та ін..

— гіпотетичні процеси (Т. Лімперг). Професор Т. Лімперг запропонував концепцію вартості заміщення, тобто необхідність побудови альтернативної системи обліку, на основі функціонування якої повинен формуватися похідний баланс, що дасть змогу бачити як реагує баланс на мінливі дії у внутрішньому чи зовнішньому середовищі. ;

— віртуальна бухгалтерія (І.М. Богатая, наступник Г.Є. Крохичева) передбачає формування інформації про можливий стан підприємства при заданих умовах. ;

— біхевіористичний облік людського капіталу (В.С. Ткач);

— система похідних балансових звітів. Ця методологія полягає в інтерпретації показників бухгалтерської звітності на основі концептуальних припущень. Тобто це своєрідне розгалуження основного первинного балансу у розрізі об'єктів, які є найбільш цікавими для користувачів. Призначення даної методології трактують багато професорів та вчених (І.М. Богатая, С.Н. Землякова, В.В. Лесняк, тощо), а тому вона має широкий спектр значень.

— агреговані бухгалтерські проводки (Р.Стоун). Своєрідним для такої методології є складання бухгалтерських проводок за укрупненими агрегатами, якими можуть виступати різні види балансів (ліквідаційний, прогнозний, тощо). Особливість є й те що, 10000 проводок перетворюються в агрегованому стані на 8.

Отже, використання бухгалтерського інжинірингу стрімко розвивається та якісно змінює систему обліку, а саме: дозволяє враховувати економічні явища, які не відображаються в обліку; дозволяє організувати облік інтелектуального капіталу (людського, споживчого); закликає до використання систем початкових та кінцевих бухгалтерських агрегатів; наголошує про багатогранність балансу та необхідність його трансформувати та розгалужувати для деталізації для користувачів та прийняття раціональних управлінських рішень.